

HÁROM A MAGYAR IGAZSÁG?!?

Zászkaliczky Anna Eszter

Helyszín	Magyar Nemzeti Múzeum, <i>Magyarország története I. rész</i> , 6. terem
Korosztály	6–8. osztály
Tematika	A három részre szakadt Magyarország, Magyarország a török korban.
Időtartam	kb. 90 perc
Tantárgyi kapcsolódás	Irodalom, történelem, ének-zene, rajz- és vizuális kultúra, földrajz.

Képzési cél	A foglalkozás során az egyéni munkával az önálló feladatmegértést és feladatmegoldást ; az asszociatív, elvonatkoztató képességet szeretném fejleszteni; a páros és a csoportmunkával a kompromisszumkészséget , a csapatban való munkát szeretném előtérbe helyezni. Emellett az önálló véleményalkotás , a saját szempontok figyelembe vétele is hangsúlyos.
Nevelési cél	A tanulók megtanulják, megismerik a múzeumi szabályokat , viselkedési formát. Emellett ugyanolyan fontos, hogy az aktív múzeumlátogatói, kritikai szemléletű látogatói attitűdöt is megtanulják. A múzeumra mint otthonos, szórakoztató és érdekes helyre tekintsenek, ahol – tudtukon kívül – a nonformális és informális tanulás előtérbe kerülhet.
Oktatási cél	A tanulók általános iskolai tanulmányaihoz kapcsolódóan a három részre szakadt Magyarország történelmi helyzetének , a három rész sajátosságainak megismerése. Fontos az összefüggések, az események átlátása, a történelem és az irodalom, zene összekapcsolása , egy időbe való elhelyezése – ezzel kiküszöbölve az oktatás azon hiányosságát, hogy a különböző tantárgyak kapcsolódási pontjait nem teremti meg az iskola. A foglalkozás során az alábbi fogalmak és nevek kerülnek elő: végváarak, adózás, török hódítás, jobbágyok, janicsárok, Habsburgok, nemesség, Balassi Bálint, Erdélyi Fejedelemség, Magyar Királyság, Erdély, Felvidék, Szulejmán, Habsburg Ferdinánd, pasa, imám, paraszt, Buda, Bécs, Eger, Kőszeg, Dobó István, Zrínyi Miklós.

A FOGLALKOZÁS MENETE

I. Megérkezés, köszöntés

A csoport megérkezése után lepakolás, majd mindenki elmehet mosdóba. Még a büfé előtti téren névtáblák kiosztása, majd együtt vonul fel a csoport a kupolacsarnokba.

A kupolacsarnokban néhány kérdéssel a foglalkozásvezető kitér arra, hogy hol is vannak, melyik kiállítást nézik meg. *Fontos, hogy ne a foglalkozásvezető mondja el az információkat, hanem a gyerekek. Ezzel gyakorolják a múzeumi térben való tájékozódást, a kihelyezett feliratok aktív használatát.*

Helyszín: ruhatár/mosdó, kupolacsarnok

Alkalmazott módszerek: megbeszélés

Alkalmazott munkaforma: csoportmunka

Anyag- és eszközszükséglet: névtáblák, tollak

Időtartam: kb. 15 perc

II. Első feladat: csoportbontás, a terem megtalálása

A foglalkozásvezető a kupolacsarnokban három részre osztja az osztályt a következő módszerrel: a három részre szakadt Magyarország egy-egy területének vaktérképét osztja szét három egyenlő részben, majd a gyerekeknek magunknak kell megtalálniuk a csapattársaikat. *A feladat elsősorban feszültségoldó, mozgást igényel. Emellett a véletlenszerű csoportbontással ideiglenese lazíthatjuk az osztály klikkesedését. A feladat megfigyelést és megbeszélést is igényel.*

Miután kialakult a három csoport, ennek kapcsán előzetesen megbeszélik a múzeumi foglalkozás témáját, a három „forma” jelentését, majd az osztály engedi előre a térben, hogy annál a teremnél álljanak meg, amelyikben szerintük, az eddigiek alapján, majd dolgozni fognak. *Ennek célja, hogy ne csak arra a teremre fókuszáljanak, amelyben a foglalkozás*

történik, hanem legalább addig minimálisan megnézzék a többi teret. Hosszú távú célja pedig az, hogy vizuálisan memorizálják, hogy ebben a múzeumban milyen jellegű állandó kiállítást találnak, a későbbiekben pedig ennek nyomán visszajöjjenek.

Helyszín: kupolacsarnok, majd a *Magyarország története I. rész* 1–6. termei

Alkalmazott módszerek: megbeszélés, keresőfeladat

Alkalmazott munkaforma: csoportmunka

Anyag- és eszközükséglet: 1,5 mm-es szürkelemezre kasírozott, feldarabolt vaktérképelemek (1. sz. melléklet) zsákban

Időtartam: 10 perc

III. Második feladat: a terem csoportos felfedezése, levélírás

A három csoportnak a terembe való megérkezés után a saját térképdarabjuknak megfelelően egyetlen tárgyat kell választaniuk, amely szerintük kapcsolódik ahhoz a területhez. *Ezzel a csoportmunkával tanári irányítás nélkül fedezik fel a termet, az első benyomások nem irányítottak. A csoportnak közösen kell egyetlen tárgyat választania, így a megbeszélés, a kompromisszumkészség előtérbe kerül.*

Miután minden csoportnak megvan a választott tárgya, megbeszéljük, hogy miért éppen az adott tárgyat választották. *Ez nagyon röviden történik, lényege, hogy elkerüljék a csoportok a félreértést, az esetleges téves tárgyválasztást (rossz választás természetesen nincs, de a térkép/helyszín és a tárgy kapcsolata adott).* Ezek után közösen kell írniuk egy levelet, amelyben kitérnek az adott tárgyra is, részletesen ismertetik. A levél max. 10-15 mondatos lehet. *Fontos, hogy a megadott hosszúságot tartsák a csoportok, mert mind pl. az érettségien is pontot lehet veszíteni a túl rövid vagy túl hosszú esszével.*

A kerettörténet szerint a levelet író szereplő éppen levelet ír egy ismerősének, aki még soha nem járt Magyarországon. Ebben a levélben részletesen beszámol a választott tárgyról.

A három fiktív szereplő:

- 1) Egert támadó török janicsár
- 2) Bécsben élő osztrák főúr

3) Kolozsváron élő magyar diák

A gyerekeknek kell kitalálni az okot, hogy miért éppen arról a tárgyról ír részletesen a szereplő. *A kreatív írásnak manapság nagy szerepe lehet egyrészt a szókincsfejlesztésben, másrészt az érettségire való felkészülésben. A fiktív szereplő azért fontos, mert ad egy keretet, egy kiindulási pontot. Emellett a gyerekeknek fel kell mérnie a szereplő társadalmi, iskolázottságbeli helyzetét, amit kombinálniuk kell az adott tárggyal. A tárgyleírásnak abban van szerepe, hogy egyetlen tárgyra koncentrálnak megfigyeljék a részleteket, és meg is tudják azokat fogalmazni. A megfigyelés által, a tárgyon keresztül, pedig mélyebb, komplexebb és tartósabb tudásra tehetnek szert.*

Helyszín: Magyarország története I. rész, 6. terem

Alkalmazott módszerek: kreatív írás

Alkalmazott munkaforma: csoportmunka

Anyag- és eszközszükséglet: papír, alátét, tollak, párnák

Időtartam: 20 perc

IV. Harmadik feladat: beszélgetés a három részre szakadt Magyarországról

Az írásbeli feladat után az egész osztály összegyűlik, körbeül a földön, és a múzeumpedagógus vezetésével megbeszéli az eddig látottak alapján, hogy milyen lehetett az élet a három részre szakadt Magyarországon, milyenek voltak az erőviszonyok, kik voltak a főszereplői, milyenen lehettek az átlagemberek. Ha még nem volt róluk szó, akkor bevonja a nagybátori stallumot, a díszvértetket, Szulejmán és I. Ferdinánd arcképét, a török bőrköpenyt stb. *A beszélgetést a foglalkozásvezető irányítja, lehetőleg elkerülve a frontális oktatás hatását. A megbeszélés során előkerülnek az oktatási célban felsorolt fogalmak. Fontos, hogy minden, amiről szó esik, legyen alátámasztva a kiállítóterben látható tárgyak, emlékek, térképek segítségével. Ezt akár a múzeumpedagógus, akár egy vállalkozó kedvű gyerek is megteheti.*

A beszélgetést a történelmi összefüggésektől a múzeumpedagógus átereli a művészetek területére: mely művészeti ágak termékeit láthatják a gyerekek a teremben (pl. ötvös, szőnyegkészítő, fafaragó / iparművészet; festészet, szobrászat (töredékeken); irodalom (fali idézetek). Innen és a levélírási feladatról tér át a foglalkozás Balassi Bálint költészetére.

Helyszín: Magyarország története I. rész, 6. terem

Alkalmazott módszerek: frontális tanítás, megbeszélés, beszélgetés

Alkalmazott munkaforma: csoportmunka

Anyag- és eszközszükséglet: párnák

Időtartam: 10 perc

V. Negyedik feladat: Balassi Bálint és én

A falon, a díszvértetek fölött Balassi Bálint egyik leghíresebb verséből szerepel két sor. Ennek kapcsán még egyszer ki lehet térni a végvári élet jellemzőire, ill. Balassi Bálint személyére.

Mindenki kap egy nyomtatott kártyát, amin egy Balassi-vers egy versszaka szerepel. A feladat az, hogy a versszakból kiindulva mindenki válasszon egy tárgyat. *A asszociációs módszerek ma nagyon népszerűek, ezzel a feladattal személyessé tehetjük a foglalkozást minden gyerek számára. Az egyéni feladat lehetőséget biztosít az egyéni felfedezésre, az elmélyülésre. A feladat során minden gyerek közel kerül egyetlen versszakhoz – éppen annyi, amennyiben mindenki kényelmesen be tud fogadni a mai szemmel néha nehezen érthető szövegből. A versszak mellett ugyanígy megfigyelik a kiállított tárgyakat, saját szempontjaik szerint értékelik, és önállóan döntenek két, egymáshoz nem tartozó műfaj (irodalom és iparművészet) összekapcsolásáról. Ez a kombinatorikai feladat, az előbbieken túl, alkalmas arra, hogy a későbbiekben bátrabban kössenek össze látszólag távol álló területeken, fejleszti a kreativitásukat.*

Ha mindenki választott tárgyat, akkor a vállalkozó kedvűek felolvashatják a többieknek a kapott versszakot, ill. elmesélhetik, hogy miért azt választották. *Fontos, hogy az*

egymás meghallgatása hangsúlyos legyen, mindenki figyeljen a másokra. A versszakot mindenki hazaviheti.

Helyszín: Magyarország története I. rész, 6. terem

Alkalmazott módszerek: asszociációs feladat, érvelés

Alkalmazott munkaforma: egyéni munka

Anyag- és eszközszükséglet: párnák, vastag papírra nyomtatott Balassi-versszakok (2. sz. melléklet)

Időtartam: 20 perc

VI. Ötödik feladat: hangzó történelem

Ha mindenki megnézi a kezében lévő idézetet, észrevehetnek egy jellegzetességet: mindegyiknél ott van egy instrukció, hogy melyik dallamra lehet énekelni. Balassi versei mellett Tinódi Lantos Sebestyén is fontos „zenésze” volt a kornak. A múzeumpedagógus körbead néhány korabeli hangszermásolatot (pl. koboz).

Az utolsó feladathoz visszaáll a három csoport, mindegyik csoportban valaki előveheti a telefonját. A múzeumi wifit használva minden csoportnak választani kell a YouTube-ról egy zenét, amely valamilyen módon csatlakozik a foglalkozáshoz. A három csoport a terem három végében, egymástól távol válassza ki a zenét. Ha mindhárom csoport választott, utoljára mindenki összegyűlik, és közösen meghallgatják a zenét. A csoportok egy-egy tagja röviden elmondja, hogy miért az adott zenét választották. *A múzeumi foglalkozásba a hangszerekkel bekerül a hands-on, majd a zenével, átvitt értelemben, a body-on is. Azzal, hogy a gyerekek használhatják az okostelefont és a YouTube-ot egy számukra nagyon is megszokott közeget vizsünk be a múzeumba, megmutatjuk, hogy a múzeum nem „ósvi”. A feladat arra is rávilágíthat, hogy az internetet nemcsak a szokásos módon használhatják, hanem a tanulmányaik kiegészítőjeként, az elődeinkhez, a történelmünkhöz való kapcsolathoz is.*

Helyszín: Magyarország története I. rész, 6. terem

Alkalmazott módszerek: érvelés

Alkalmazott munkaforma: csoportmunka

Anyag- és eszközszükséglet: párnák, a résztvevő gyerekek telefonja, hangfal a zenék közös meghallgatásához

Időtartam: 15 perc

VII. Zárás, elköszönés

A múzeumi óra végén a múzeumpedagógus összefoglalja 2-3 mondatban a másfél óra lényegét, megköszöni a figyelmet és együttműködést, ajánlja a további programokat. A foglalkozás végén visszakíséri a csoportot a büféhez.

(A foglalkozás, tekintettel a korosztályra, nem tartalmaz kézműves, alkotó feladatot, hiszen ezek a fiatalok már nem és még nem igénylik, szeretik az ilyen jellegű „kötelező feladatokat”.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

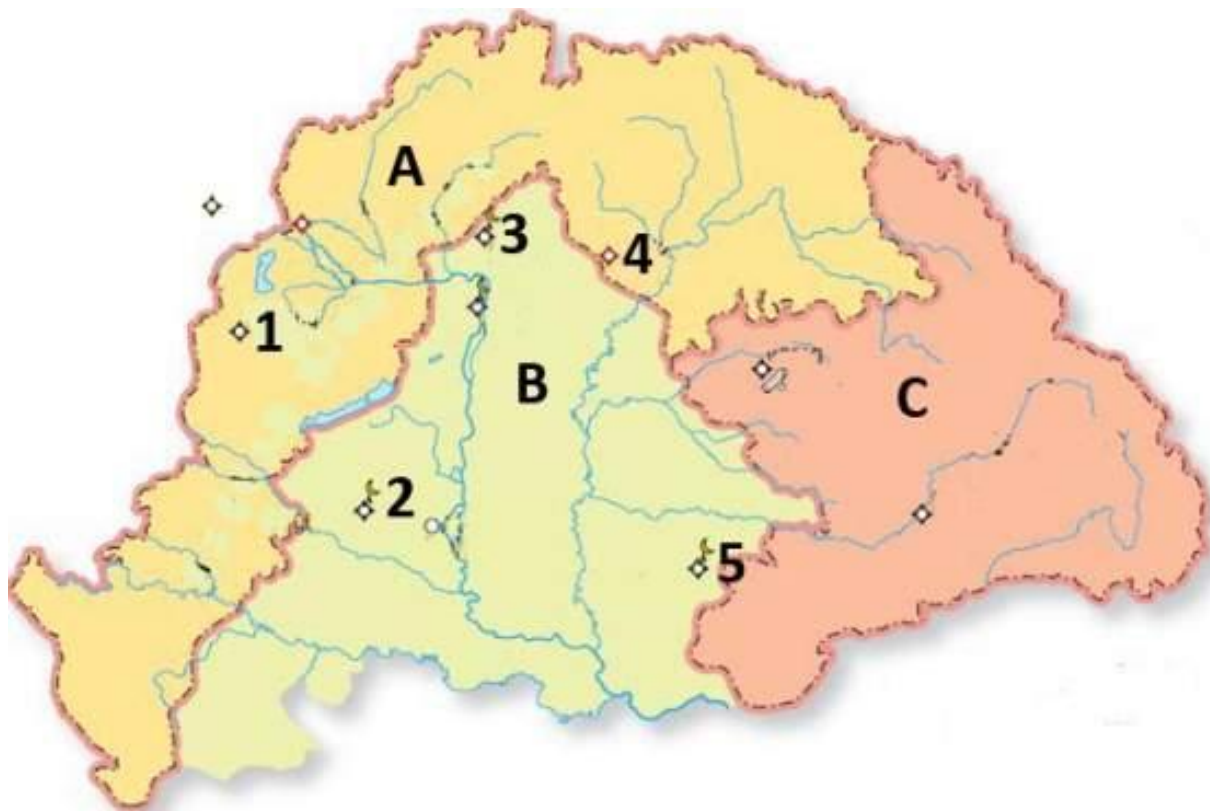
Bánhegyi Ferenc (2011): *Történelem, 6. évfolyam*. Apáczai Kiadó Kft., Budapest, 5. kiadás.

<http://mek.oszk.hu/00600/00609/00609.htm> Utolsó letöltés: 2016.05.14.

<http://mnm.hu/hu/kiallitasok/magyarorszag-tortenete-i/torok-kor> Utolsó letöltés: 2016.05.14.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

2. sz. melléklet

<p>5</p> <p>Sőt még az végbéli jó vitéz katonák, Az szép szagú mezőt kik széllyel bójárják, Most azok is vigadnak, s az időt múlatják.</p> <p><i>TIZENEGYEDIK BORIVÓKNAK VALÓ IN LAUDEM VERNI TEMPORIS</i></p> <p><i>az "Fejemet nincsen már" nótájára</i></p>	<p>1</p> <p>Áldj meg minket, Úr Isten, az te jóvoltodból, Világosíts meg minket irgalmasságodból Orcád világosságával, lelked ajándékával, Hogy élünkben ez földön járjunk igazsággal!</p> <p><i>HARMINCKETTŐDIK EGY LENGYEL ÉNEK</i></p> <p><i>igéről igére és ugyanazon nótára:</i></p>
--	---

	<i>"Blogostaw nas nasz Panie"</i>
<p>1</p> <p>Vitézek, mi lehet ez széles föld felett szébb dolog az végeknél? Holott kikeletkor az sok szép madár szól, kivel ember ugyan él; Mező jó illatot, az ég szép harmatot ád, ki kedves mindennél.</p> <p style="text-align: center;"><i>HATVANEGYEDIK EGY KATONAÉNEK, IN LAUDEM CONFINIORUM</i></p> <p style="text-align: center;"><i>az "Csak búbanat" nótájára</i></p>	<p>8</p> <p>Az éles szablyákban örvendeznek méltán, mert ők fejeket szednek, Viadalhelyeken véresen, sebesen, halva sokan feküsznek, Sok vad s madár gyomra gyakran koporsója vitézül holt testeknek.</p> <p style="text-align: center;"><i>HATVANEGYEDIK EGY KATONAÉNEK, IN LAUDEM CONFINIORUM</i></p> <p style="text-align: center;"><i>az "Csak búbanat" nótájára</i></p>
<p>3</p> <p>Könyörgök, nékem is hogy légy már vezérem, Mert, ím, bujdosni úz nagy bú és szemérem; Én Istenem, ebben ne vesszen el vérem, Őrizz meg gonosztól, felségedet kérem!</p> <p style="text-align: center;"><i>[HATVANÖTÖDIK] SZARÁNDOKNAK VAGY BUJDOSÓNAK VALÓ ÉNEK</i></p> <p style="text-align: center;"><i>az "Minden állat dicsér, Úr Isten, [tégedet]" nótájára etc.</i></p>	<p>2</p> <p>Egriek, vitézek, végeknek tüköri, Kiknek vitézségét minden föld beszél, Régi vitézséghez dolgotokat veti, Istennek ajánlva légyetek immár ti!</p> <p style="text-align: center;"><i>[HATVANHATODIK] VALEDICIT PATRIAE, ANICIS IISQUE OMNIBUS QUAE HABUIT CARISSIMA</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ad notam: "Minden állat dicsér, Úr Isten tégedet" etc.</i></p>
<p>4</p> <p>Fényes sok szép szerszám, vitézlő nagy szépség, Katonatalálmány, újforma ékesség, Seregben tündöklő és fénlő frissesség, Éntülem s Istentül légyen már békesség!</p>	<p>2</p> <p>Mint nagy szál kő, úgy megáll ő, kárán nem törődő, mindent könnyen szenved, Ez világot, testi sok jót gyűlöl, mint nagy gondot,</p>

<p style="text-align: center;"><i>[HATVANHATODIK]</i> <i>VALEDICIT PATRIAE, ANICIS IISQUE</i> <i>OMNIBUS QUAE HABUIT CARISSIMA</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ad notam: "Minden állat dicsér, Úr Isten</i> <i>tégedet" etc.</i></p>	<p style="text-align: center;">s azokban nem eped, De Mennyországra, mint főbb javára, hal s vész, arra minden kedve gerjed.</p> <p style="text-align: center;"><i>DEO, VITAE MORTISQUE ARBITRO</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Ex oda: "Quem tu, summe Deus, semel</i> <i>Placatus, patrio lumine respicis"... etc.</i> <i>[Egy német villanella nótájára: "Ich hab'</i> <i>vermeint" etc.]</i></p>
<p>3</p> <p>Látod, éngem sok háború mint elburított, Veszedelem mindenfelől körül-béfogott, Nagy hatalma csak tereád immár szorított, Emberi segítségtől, mindentől megfosztott.</p> <p style="text-align: center;"><i>HÁBORÚIT, SZÍVE FÁJDALMÁT</i> <i>SZÁMLÁLVÁN,</i> <i>KÉRI ISTENT, HOGY KÉTSÉGBEN</i> <i>ESÉSTŐL OLTALMAZZA</i></p> <p style="text-align: center;"><i>[az "Emlékezzél, mi történék" nótájára]</i></p>	<p>6</p> <p>Viseld egészséggel ez kis ajándékot, Ne nézd ez kis dolgot, de nézd te szolgálodat, Ki te szerelmedért mindent hátra hagyott.</p> <p style="text-align: center;"><i>HUSZONKETTŐDIK</i> <i>KIT EGY NÁSFÁ FELETT KÜLDÖTT VOLT</i> <i>SZERETŐJÉNEK,</i> <i>KIRE PELIKÁN MADÁR VOLT</i> <i>FELJEGYZVE</i></p> <p style="text-align: center;"><i>az "Bys ty wiedziala" nótájára</i></p>
<p>3</p> <p>Néked virágoznak bokrok, szép violák, Folyó vizek, kutak csak néked tisztulnak, Az jó hamar lovak is csak benned vigadnak.</p> <p style="text-align: center;"><i>TIZENEGYEDIK</i> <i>BORIVÓKNAK VALÓ</i> <i>IN LAUDEM VERNI TEMPORIS</i></p> <p style="text-align: center;"><i>az "Fejemet nincsen már" nótájára</i></p>	<p>6</p> <p>Aggasztaló bánat, búszerző szerelem távol légyen mitőlünk, Jó borokkal töltött aranyas pohárok járjanak miközöttünk, Mert ez napot Isten örvendetességre serkengeti fel nekünk!</p> <p style="text-align: center;"><i>[TIZENKETTŐDIK]</i> <i>DECIMA SECUNDA</i> <i>EJUSDEM GENERIS</i></p>

	<i>az nótája Lucretia énekének</i>
<p>8</p> <p>Látván minapi napon hajad aranyszínő voltát, Kaláris szabású ajakid édes mosolygását, Gyönyörű beszédednek hallám zengő szavát, Álmétkodván csodálám az te rózsaszínő orcád.</p> <p style="text-align: center;"><i>HUSZONHARMADIK</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ének olasz nótára</i></p>	<p>9</p> <p>Adék szeretőmnek egy gyémántkeresztet, Kire függesztettek három drága gyöngyöt. Jelentvén ezeket Kérem, ne búskodjék, mutasson víg kedvet.</p> <p style="text-align: center;"><i>[HUSZONHATODIK]</i></p> <p style="text-align: center;"><i>VIGESIMUM SEXTUM</i></p> <p style="text-align: center;"><i>MAGIS DOCTE QUAM AMATORIE,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>MAGISQUE MUSIS QUAM VENERI</i></p> <p style="text-align: center;"><i>CANITUR,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>KIT EGY GYÉMÁNTKERESZT MELLETT</i></p> <p style="text-align: center;"><i>KÜLDÖTT VOLT A SZERETŐJÉNEK</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Azon nótára</i></p>

Értékelés: jeles (5)

Alaposan, komplex módon és logikusan felépített foglalkozás. A kiválasztott feladatok változatosak, kreatívak és mély szakmai ismeretről tanúskodnak valamint remekül követik a korosztály érdeklődését. Úgy gondolom, hogy ráérezte a múzeumpedagógia lényegére. Gratulálok!